

Complexnummer: 529525

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Zuidewijn

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

529526, 529527, 529528, 529543

Woonplaats

Sprang-Capelle

Gemeente

Waalwijk

Provincie

Noord-Brabant

Hoofdadres van hoofdobject

Hogevaart 60, 5161 PN Sprang-Capelle

Complexomschrijving

COMPLEX HISTORISCHE BUITENPLAATS HUIS ZUIDEWIJN

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), KOETSHUIS (3), TUINSIERADEN (4). Ten noorden van de plaats Vrijhoeve-Capelle ligt de historische buitenplaats Zuidewijn in de vijftiende eeuw gesticht als edelmanshuis, de 'Stenen Camer' genaamd, en bewoond door de heren van de Merwede. Toen de Van de Merwedes in 1421 het kasteel Zuidewijn bij een vloed verloren werd de Stenen Camer hun vaste verblijfplaats en kreeg dit huis de naam Zuidewijn. Het oudste deel van huis Zuidewijn (middenstuk met linkervleugel) werd gebouwd aan het einde van de zestiende eeuw, nadat het goed in 1544 door huwelijk in bezit was gekomen van het geslacht Van Nuysenborg. Sindsdien is Zuidewijn in de vrouwelijke lijn vererfd; vanaf het einde van de achttiende eeuw is het in handen van de huidige eigenaren de familie De Roy van Zuidewijn. De sober ingerichte buitenplaats bestaat uit een hoofdgebouw met koetshuis met een moestuin, boomgaard en een kleine eikenopstand, verder weilanden met twee lanen. Het buiten is gesitueerd in een ontginningslandschap (ondernomen door de Van de Merwedes), herkenbaar aan de uitgestrekte rechthoekige verkavelingspatronen en recht vaarten.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS ZUIDEWIJN is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege het in oorsprong 15de-eeuwse edelmanhuis;
- vanwege de ontwikkelingsgeschiedenis van het huis in combinatie met de ontginningen;
- als voorbeeld van een kleinschalige, gaaf bewaarde utilitaire buitenplaats;
- vanwege de fraaie, onaangetaste ligging in het landschap;
- vanwege het complex van de bouwkundige onderdelen en de tuin- en parkaanleg.

Monumentnummer*: 529526

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 20 augustus 2009
Kadaster deel/nr: 57043/37

Complexnummer

529525

Complexnaam

Zuidewijn

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

*Gemeente**

Waalwijk

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hogevaart

*Nr**

60

*Toev.**

*Postcode**

5161 PN

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Sprang

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

60

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 1:

HOOFDGEBOUW (Zuidewijn). Het in oorsprong 15de-eeuwse edelmanhuis is aan het einde van de 16de eeuw, met gebruikmaking van oudere delen, herbouwd waarvan het vooruitspringende middenstuk en de haaks daarop staande zijvleugel (links) met zij-trapgevel dagtekent; bij een grote verbouwing in de 17de eeuw is de rechtervleugel met (halve) trapgevel toegevoegd. In 1763 is het huis nogmaals uitgebreid en zodanig verbouwd, dat de vensters vergroot zijn en voorzien van ramen met kleine roedenverdeling en luiken. De luiken zijn geschilderd in de heraldische kleuren van de familie De Roy van Zuidewijn. Het uit rechthoekige bouwvolumes geel bakstenen pand bestaat uit twee bouwlagen, aan de voorzijde beëindigd door lijstgevels, en overkapt door met gesmoorde pannen gedekte schilddaken met trapgevels. De vierassige vooruitspringende voorgevel is in twee fasen opgetrokken met links het 16de-eeuwse deel en rechts het 17de-eeuwse deel waarin twee opkamervensters met luiken. Uiterst links is de entreepartij bestaande uit een toegangsdeur met bovenlicht gevat in omlijsting met kroonlijst op voluutvormige consoles uit het begin van de 19de eeuw; in het bovenlicht een rozet en bloemvormige roeden. Op de nok een houten dakruiter met klok. Aansluitend het terugliggende deel met vier vensterassen. Tussen de noordelijke zijgevel en het koetshuis staat een bakstenen MUUR onder een ezelsrug die de voorplaats afsluit; in de muur een getoogde poortje; ook vanaf de zuidelijke zijgevel loopt een bakstenen muur met tandlijst en onder een ezelsrug. Tegen de muur een MUURFONTEIN van mortel, vermoedelijk een replica uit de laat 19de / vroeg 20ste eeuw. De achtergevel geeft een onregelmatig aanzien met verspringende bouwvolumes van verschillende hoogten met deels de oude en deels vernieuwde vensters. De tekstplaat (1872) aan de achterzijde is van Belgisch hardsteen. Tegen de zijgevel (zuid) een uitgebouwd privaat. In het INTERIEUR is onder meer van belang een 16de- en 18de-eeuwse

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deur; 17de-eeuwse kariatide aan trapleuning; schoorsteen in Lodewijk XVI-stijl; oude balkenzolderingen.

Waardering

HOOFDGEBOUW (Zuidewijn) van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als voorbeeld van een 16de-eeuwse edelmanshuis;
- vanwege de gaafheid van het ex- en interieur;
- vanwege de gave en onaangetaste ligging in het (lineaire) ontginningslandschap;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 529527

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 20 augustus 2009
Kadaster deel/nr: 57043/37

Complexnummer

529525

Complexnaam

Zuidewijn

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

*Gemeente**

Waalwijk

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hogevaart

*Nr**

60

*Toev.**

*Postcode**

5161 PN

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Sprang

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

24

Sprang

C

25

Sprang

C

61

Sprang

C

62

Sprang

C

52

Sprang

C

1461

Sprang

C

60

Sprang

C

12

Sprang

C

26

Sprang

C

51

Sprang

C

1460

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 2:

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorend bij de buitenplaats Zuidewijn. De kleinschalige aanleg rondom het huis Zuidewijn is sober en functioneel van karakter en bestaat in hoofdlijnen uit een moestuin annex boomgaard en eikenbosje bij het huis gelegen binnen een structuur van rechte lanen. Over de ontwikkeling van de aanleg zijn weinig gegevens voorhanden; op de kadastrale minuut van ca.1820 staat de aanleg voor het eerst enigszins gedetailleerd aangegeven. Voor het huis parallel aan de Hoge Vaart loopt een enkele lindelaan met lindestoelen, mogelijk uit de 18de-eeuw of eerder tot de aanleg behorend. Achter het huis ligt een klein eikenbosje in

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vierkantsverband met op de hoeken een es en een beuk uit de aanvang van de vorige eeuw. De twee in aanleg 19de-eeuwse ontginningslanen (gemengd loofhout): de brede oost-westlaan van ca.250 meter en de van noord-zuid verlopende dwarslaan van ca.1 kilometer vormen de structuur bepalende en opgaande elementen in een verder vlak weidelandschap. De rechthoekige moestuin annex boomgaard is aan drie zijden omhaagd met aan de randen enkele solitaire bomen en geheel door sloten omgeven; rechthoekige padenstructuur (onverhard) met centrale middenas; deels gras deels met fruitbomen; axiale ruimtewerking. De toegang wordt geaccentueerd door twee kegelvormig gesnoeide taxussen (vroeger vormsnoei als haantje).

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorend bij de buitenplaats Zuidewijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als voorbeeld van een kleinschalige aanleg van een utilitaire buitenplaats;
- vanwege de eenvoudige functionele opzet;
- vanwege de gave en onaangetaste ligging in het ontginningslandschap met weidegrond en lanen;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 529528

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 20 augustus 2009
Kadaster deel/nr: 57043/37

Complexnummer

529525

Complexnaam

Zuidewijn

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

*Gemeente**

Waalwijk

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hogevaart

*Nr**

60

*Toev.**

*Postcode**

5161 PN

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Sprang

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

60

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 3:

KOETSHUIS behorende tot de historische buitenplaats Zuidewijn. Terzijde van het hoofdgebouw met zijn voorgevel naar het zuiden gekeerd staat een op rechthoekige grondslag opgetrokken 18de-eeuwse stal (zie metselwerk noordgevel), die in de 19de eeuw tot koetshuis is verbouwd waarbij de voorgevel is vernieuwd. Het eenlaagse pand wordt overkapt door een met gesmoorde Oud-Hollandse pannen gedekt wolfdak. De voorgevel heeft een brede klokgevel horizontaal afgedekt door een lijst; centraal in de gevel een segmentvormige, dubbele inrijdeur geflankeerd door een gietijzeren rondboogvenster met roedenverdeling en in de top een rond venster met spaakroeden. De achtergevel heeft een getoogde, dubbele inrijdeur geflankeerd door een stalvenster en een rond topvenster. De deuren zijn geschilderd in de heraldische kleuren van de familie De Roy van Zuidewijn. Bij de entree in de zijgevel staat een 17de-eeuws leeuwtje van Bentheimer zandsteen.

Waardering

KOETSHUIS van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de vormgeving
- vanwege de beeldbepalende ligging aan het voorplein van de buitenplaats;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Koetshuis(L)

Monumentnummer*: 529543

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 20 augustus 2009
Kadaster deel/nr: 57043/37

Complexnummer

529525

Complexnaam

Zuidewijn

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

*Gemeente**

Waalwijk

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hogevaart

*Nr**

60

*Toev.**

*Postcode**

5161 PN

*Woonplaats**

Sprang-Capelle

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Sprang

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

52

Sprang

C

60

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 4:

TUINSIERADEN behorende tot de historische buitenplaats Zuidewijn. In de aanleg bevinden zich verschillende laat 19de-/ vroeg 20ste-eeuwse tuinsieraden gemaakt van mortel:

- a. aan weerszijden van de toegangsdeur van het hoofdgebouw staat een ORNAMENT OP SOKKEL, de tapsuitlopende sokkel heeft festoen aan de voorzijde, het ornament bestaat uit een vaas met bloemen;
- b. voor het huis staat vier TUINVAZEN OP SOKKELS, de rechthoekige sokkels zijn aan de voorzijde versierd met een grotesk, de tuinvazen hebben knorren en oren;
- c. achter het huis op het terras staan drie ORNAMENTEN OP SOKKELS, de eenvoudige geprofileerde rechthoekige sokkels (waarvan één van hardsteen) dragen een fruitmanden;
- d. achter het huis in de tuin staat een ZONNEWIJZER OP SOKKEL, een hoge voluutvormige, hardstenen sokkel versierd met een rozet aan alle vier de zijden;
- e. aan weerszijden van de toegang tot de boomgaard staat een TUINBEELD voorstellen een kariatide van een putto;
- f. in de aanleg achter het huis nabij het eikenbosje staan twee rechthoekige PIJLERS van gepleisterde baksteen waarop een bekroning van een tuinvaas met bloemen en vruchten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

TUINSIERADEN van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en sierend onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuinsieraad